

—Պարտաւոր ենք մեր անձէն աւելի օրինել մեր ընտանիքը, մեր ընտանիքէն աւելի մեր հայրենիքը, և մեր հայրենիքէն աւելի ընդհանուր մարդկութիւնը:

—Հանճարամիտ եղէք ճշմարտութիւնը լուսաբանելու համար, քաջութիւն ունեցէ՛ք զայն խօսելու և առաքինութիւն՝ զայն սիրելի ընելու:

—Մարդուս կեանքը միշտ միօրինակ չէ, անոր խորհուրդները միշտ փոփոխութեան ենթակայ են՝ կամ իւր կրից յողորմութեանէն և կամ անակնկալ դէպքերու ազդեցութեամբ:

—Մենք որքան ալ ճարտար ըլլանք, առանց երկնային իմաստութեան բանի մը ալ կարող չենք:

—Ճշմարտ առաքինութիւնը՝ մի տեսակ աստուածային զօրութիւն մը է երկնաւոր, որ գազանամիտները, անազորները և ախտակիրները կը բարեփոխէ և կընէ մարդասէր, գորովալիր և կարեկիր:

—Կատարեալ արդարութիւն և կատարեալ առաքինութիւն կը պահանջեն որ մենք մեր անձը մեծ համարենք, բայց անազ ենք, սիրենք մեր անձը, բայց ատենք:

—Մարդ մը այն ատեն միայն ճշմարտապէս երջանիկ է, երբ բնութեան օրինաց համեմատ և առաքինաբար կեանք վարէ:

—Իմաստութեան և փառքի արժանի չէ այն երիտասարդը, որ հանրասէր է և կանացաբար զարգարուի կը սիրէ: Փառքը այն մարդուն միայն կը վայելէ, որ կրնայ համբերել վշտաց և տառապանաց, դիմամարտ լինիլ կրից և փախուկ զրգանաց, ոտնակոխ ընել միութիւնները և հետեւի առաքինութեան:

—Այն ժամանակ միայն մենք պիտի ըլլանք, երբ գիտնանք չափաւոր ըլլալ և արի՛ մեր կրքերուն և կարիքներուն յաղթելու համար, Պէտք է միշտ տէր ըլլանք մեր անձին և ոչ երբեք դերի և ոտքի մեր կրքերուն ձեռքը:

—Ընթերցասէր ըլլանք և ձանձրութեան պատճառած հալոս ու մայր մեզմէ հեռու պիտի ըլլան:

—Բաղդին հարուածները որքան զարմանալի են, կը նային յանկարծ փառացի փառս կը բարձրացնէ մէկը, որ քիչ առաջ գետնէ գետին զարկած էր:

—Անիրաւ հրամանատարութիւն եւ բռնի հնազանդութիւն բնաւ երբեք երկարատեւ չեն կրնար ըլլալ:

—Սովորաբար կրնան թէ, սնապարծութիւնը դատարկ ուղեղներու մէջ կը բնակի, բայց ես պիտի հանելի կարծելու թէ՛ սնապարծութիւնը ուղեղի մէջ չէ որ կը բնակի, այլ հոգւոյ մէջ, և ընդհանրապէս կը նախընտրէ պղտիկ հոգիները:

—Եթէ կուզէք միեմարուիլ այն կծու ցաւէն, զոր երախտաւորեալ մը կը պատճառէ ձեզ՝ մոռնալով ձեր իրեն ըրած բարիքը, միջոցը չատ պարզ է, դուք ալ իրեն պէս ըրէք: . . . մոռցէ՛ք ձեր ըրած բարիքը:

—Ապերախութիւնը ըստած տրդեղ բանը եթէ գոյութիւն ունի, պատճառն այն չէ միայն թէ երախտաւորեալներ կան որ չուտ

կը մոռնան, այլ թերեւս աւելի, երախտագործներ կան, որ երբեք չեն մոռնար:

—Զգուշ եղի՛ք զգուշ, որ չհրապարակէք ձեր գաղտնիքները, մանաւանդ ուրիշին գաղտնիքը՝ որ և է պատճառաւ կամ նպատակաւ:

—Ով որ կը ստէ արժանի չէ մարդ կոչուելու, և ով որ լուել չի գիտեր, չկրնար առաջնորդել մարդկանց:

—Ոճրագործութեան կամ չարագործութեան անբաժանելի ընկերներն են արհաւիրք և ահ ու դող սրտի, իսկ առաքինութեան կը հետեւին ապահովութիւն և արտի անդորրութիւն:

—Իսրեկիր և առաքինի մարդեր երբեք չօգնէր ոճրագործութեան բայց կատարեալապէս յանցաւոր և անիրաւ է այն, որ կը նպաստէ ուրիշի անիրաւութեան:

—Շատ բան չահելու բուն արուեստն է՝ բնաւ փափաք չունենալ շատ չտեղեւ և ի հարկին կոր սընցնել գիտնալ:

—Անկէ աւելի անախտ՝ գովեստ չկալ, երբ մէկը կը գովենք ուրիշները վար զարնելով, որովհետեւ մէկը բաղդատելով գովելը՝ կամ շողաբորթութիւն է և կամ սկարաւորութեան նշան:

Հաւաքեց
ՍԵՐՈՎԻԷ Վ. ՍԱՄՈՒԷԼՅԱՆ
Ս. ԵՐԵՒԱՆԱԳԷՄ:

ԼԵԹԱՅԻՑ

ՎՄաղիկստէ օգուստուս տուր:

Անցեալները Բանկալթի սրճարան մը գտնուեցանք, որուն անուան թէպէտեւ հոս չի պիտի յիշենք, բայց սոյն սրճարան որ ժամանակ երթաս, բազմութիւն մը կը տեսնաս, անգործ մօնշէրներ, գործէն քայուող քեֆինէ պարտողներ, անկիւն մը սեղանի մը վրայ լրագիրներ ցուած էին, որոնց վրայի փոշին կերեւէր թէ ուղարկութիւն ընող քիչ կը գըտնուէր, ամէն մարդ խաղի զբաղած էին, որը. —Իբրիկ եստես գըզ եւնիք մի պէ, կը պառար, ուրիշ մը սէքիդ էլ տիր կէլա աթտըմ ծօ, կէ, չու զարարը տէյիտիր, կը գոչէր, անգիտէն Ուրիթ խաղացողները չըզմատընըզ, իքի լէվէ օնու ալթը եազ:

—Մօ պու լըվէլէրի եազըզ տէյիլ մի քի զաբաղըտըն:

—Պէն պիլմամ, թահլը պաճագ եանպան օլաճագ էմրան օլաճագ:

—Սաղ օնուուն վար:

—Պէնտէ օնու նէ կէզէր:

Անգիտէ պիլարտօ խաղացողները՝

—Իւլիւնիւ... կէլ գօլթօնու չէք:

—Շու քազըմը իչէյիմ կէլիւօրում, պէնիմ գաչ սալըմ վար:

—Պիր ֆիլթօ պիր ալտըն, պիր եւտիլթտէ պիր, հէբսի օն ալթըն վար:

—Ալ սանա պէչ տահա երիմի պիր օն տահա պաչիքա:

—Սալվա միդա կերթա՞ն Մաբտիկ:

—Կէչ պէնի գարըչմեթօրուզ:

—Պէ գարտաչ չիմաի նարկիլէնի քէֆինի գըրմագ վա՞ր մը եա, սիկարա եադաճագան սէօլլէ աթէլ կէթըրիլէր:

—Սէն տէ ամա թիրեաթ իմիլիլն եա:

—Հայտէ ախպար չու մաչայա նէ տիեէճէքսին:

—Պալըմտա ազըլ պրադմազլար քի, պու մաչայը քի՞մ օյնատը:

—Պէն... հայ իլլէթ օղլու իլլէթ:

—Անտոնի կէլ չունլարը թազէլէ տէթթ սաալմ տըր մէզէ պաղըրը եօրուզ:

Ավֆ իտէրսին Սեթգիս աղա, օպիր ուչագ կէզմէեէ կիթտի, պէն տիւքեանտա եալընըզ գալտըմ:

—Նայեցէք, ողորմեցէք, անկար աղբատ եմ, մէյմէկ ողորմութիւն չնօրհեցէք աղաներ:

—Բարի եկար ամուճա մանրուկ չիկայ:

—Ճանրմ աղաներ մէյմէկ ողորմութիւն անկար աղբատ եմ:

—Բարի եկար ըսինք պէ... սայքի էօտիւն վիրմի, պունլարընքի տիլէնիլթ տէյիլ ատէթա էտէպսիլթ տիր:

—Տարըմա աղա պիդ տէ ֆուգարալը, նէ եաբալըմ պիր էքմէք բարասը չըգարըզ կէչիւնէճէյիլ:

—Էյ ուզուն էթտին, չէք արաբ պանը պագալըմ, պիր չէչ ու եէքի կէթըմէթ մարս օլուեթօրուզ, Ալլահ պէլասընը վէրսին պու տիլէնիլին:

—Ճանիկ աղա Ոսկերեանն խըրսըզ թուրուսու իշիթտին մի:

—Գէ ճանրմ էօնիւնտէքի քէ հատընա պագա՞նա:

—Հայ գուրուպ հայ, սանա լաֆ իսէն վա՞ր մը, պէն Աթթին աղա եա տիեթօրում:

—Պիլմէմ... սէն չու սբաթի գըզընա մերամ անլաթ:

—Մնու գըբարըմ, աթու:

—Այս միջոցին յաճախողներէն մին որ լրագիր կարդալու զբաղած էր, լրագիրը գետին զարկաւ և քթէն ակնոցը հանելով:

—Նէ՞ վար կէնէ Կարապետ աղա նէ՞ օլտուն:

—Նէ օլաճագ պէ, ամուսնալուծութիւն մէսէլէսի սուլա տիւլմիւլ, պէնիմ խապէրիմ եօգ, պէն իսէ, պաչագ գաֆատա իտիմ, պագ թէրսիլէ:

—Սէն կազէթա օգուստեթօրում սուն, Մաղիկ ամուսնալուծութիւն մէսէլէսինի չօգտան էօլտիւրտիւ, Կրօն ժողով տա իւսթիւնէ վասն հոգւոցն հանգուցելուն տէտի պիթրտի խապէրին եօգ մու:

—Ատամ սէնտէ...

—Ատամ սէնտէ նէ տիր, ձէրիտէ, Մանգուլէ, ֆուլլ կազէթալարը տա դաթանալանընը օգուտուլար, տուլմատըն մը:

—Պէ գարտաչ Մաղիկէ նէ, պէօլլէ իլլէրին իլլինէ կիրէր: Անտոնի չունտան իքի տիւզ կէթիր:

—Եէտի գուբա,

—Պունտա:

—Սէքիզ բէք:

—Պունտա:

—Սէքիզ գարօ:

—Օտա պունտա:

—Միզէր:

—Միզէր տէ պունտա:

—Պէ ախպար, պիր ազ կիւրիւլթիւսիւզ օյնասանըզ օլմա՞ր մը, պիդ պուրատա լազըրաթըզը չալըրեթօրուզ:

—Օ գատար ամուսնալուծու թիւնա հապէսի իսէն կիթ Դա:

տաստանական Խորհուրդա աղա զլ:

—Պէյէ՞ն մէտին մի, սիդին կիպի օեունպագ մը օլմալը մութլագա:

—Խայր պէնիմ տէտիլիմ օ տէյիլ, սէն տիմէք քի լաֆ անլամաեթօրուն:

Ասոր վրայ տեսնելով որ խնդրը պիտի մեծնայ և թերեւս ծեծք ալ պիտի յանգի, առինք քալեցինք, որ կուուոյ միջոցին քանի մը կուուր ալ մեղի չմասնաւորի, որովհետեւ վէրէսիւնէն բաղդ չունինք:

ՋԵՐՄԵՆՈՒՆԻ ԿԻՆԵՐ

Կիները ընդհանրապէս ժամասէր կըլլան, բայց ո՞վ գիտէ անոնցմէ շատերը ինչ մտքով ժամ կերթան, ոմանք չարթուան մօտան իմանալու, ոմանք այն ինչին ընտանիքին հետ տեսութիւն ընելու ուրիշներն ալ Աստուծո՛ւ հրամանով, Հայրապետաց կանոնով, իրենց մանչուն համար աղջիկ փընտուելու, և կէս մըն ալ ինքզինքնին ցուցնելու համար կերթան:

Անցեալ հինգշաբթի օր Ղալաթիա Ամենայն Փրկիչ Գաւիթը կայնող երկու կիներուն աղօթքը՝ րաժ ժամանակին հետեւեալ խօսակցութիւններն մեր աչիւն ընթերցողներուն կը ներկայացնեն:

—Հայր մեր որ յերկինս ես Սուրբ եղիցի, քա ճանրմ Լուսիա առուտու Պէգիկէնց Գործը Ի՞նչ չուրի վրայ է:

—Անկանիմ առաջի քո Տիրամայր Աստուածածին, չաբաթ մը նէ քի անոր ետեւէն ինկեր եմ, մարդ չմնաց հարցուցի գէշ չէ ըսին:

—Եղիցին կամք քո, մեղալ, եա ըսին քի, մանչուն գլուխը տաղ է տէյիլ նէ:

—Եւ աղայեմ զանաբատ, վուլ կայծակներու կան պիլէքիմ, ինչպէս ալ կուսուրեն գլխու մաղեւրը պուրիւնիւք կըլծանի:

—Հայ մեր եղիցին կամ քո, քա պիւրիւնիւք ըսիր տէ, աղէկ միտքը եկաւ, գլխուդ պիւրիւնիւք կը քանի առիր:

—Զգարնացողին զաղաչանս մեր, Գէորգըս չարչիէն պերաւ, քանի առեր է չիտեմ: Ինչու ասանք ծանր կը կարդան ժամը, խալը միս մը ունի ճարդելիք, կերակուր մը ունի վրան դնելիք:

—Նայէ՛ աղօթքս չալըրմիջ ըրի, Ի՞նչ կըսէյի կոր հա՞, եղեցին կամ քո, որպէս... քա ան չէ ամա տալոյդ ներք ծօցվոր է եղեր:

—Բարեխօսեա վասն, հապա չը հասնէինք կարգելու, ուրթ ամուս պէրելու մօտ է տեսնաս Ի՞նչ ֆօլեաներ մէյտան էլաւ:

—Որպէս յերկինս և յերկրի աւոր հարեւն ինչ խապար:

—Մատիբ պթութեան, աղէկ կը նստի կելլայ, հապա չալը չաղանակ ամէն օր, վասն անցած մերոց, վա՛ր, ժամէն կելլան կոր եղեր, մենք խօսքի տալմիջ եղանք խապար չսնինք:

—Սա նայէ խօսքդ կէս կատար ցըքեցիր:

—Մեղայ, դուն ալ բէք թօհաֆ ես կինի, մէկալ հինգշաբթի կէնէ կը տեսնուինք ըսելով մէկը մեկէ բաժնուեցան: